

Kun je trouwen met een beer? Kan een beer een moord plegen? Is de mens zoveel beter dan de natuur die hem omringt? Zulke vragen komen aan de orde in *Mijn engel, ik geloof je*, de nieuwe opera op locatie van Opera Spanga.

Heeft de beer het gedaan?

TEKST JACOB HAAGSMA

FOTO'S HOGE NOORDEN/JAAP SCHAAF

Het is fris in de Grote of Jacobijnerkerk, deze zondagmiddag. Opera Spanga heeft de vaste, zomerse speelplek in de Stellingwerven tijdelijk ingeruild voor Leeuwarden, voor *Mijn engel, ik geloof je*. Een nieuwe opera, kameropera eigenlijk, van vaste dirigent Tjalling Wijnstra.

We zitten bij de allerlaatste grote repetitie van deze opera, donderdag is de première. „Deze is voor Tjalling”, zegt Corina van Eijk, regisseur en de grootste drijvende kracht achter Opera Spanga. „Ik moet mijn mond houden.”

Zo komen wel de puntjes op de i, de noten op de juiste plek. Zangeres Klara Uleman legt haar hoofd zijwaarts op de boezem van de stervende buurman – een boezem van Dolly-Partonformaat, want hij was verkleed als die zangeres op een diner masqué. Van Eijk: „We hebben net uitgevonden dat ze haar oor in de ruimte tussen die boezem moet leggen. Anders hoort ze de muziek niet goed.”

HAAT-ARIA

Zulke dingen dus. Wijnstra (uit Engelum) schreef voor Uleman een ‘haat-aria’. „Se sit fol haat, fol wrok. Ek foar dy buorman, al hat se miskiens dochts fan him holden. Wat my betreft sit der in ferskriklik fertriet ûnder.” Daarom klinkt in die aria niet alleen haat door, „se sjongt soms ek hiel moai. Ik wit dat Klara dat kin, hiel skjin en puur, en ik wit wêr’t ik dat soarte dingen lizze moat om dat rûn te krijen.”

Anders gezegd: hij schreef voor het personage, maar ook voor de vocalist die die rol moet zingen. Zelfde verhaal voor Wivineke van Groningen, van huis uit vooral actrice en geen zangeres. „Dus dan skriuw ik foar har in partij dy’t se spreksjonge kin. Ik moar har gjin *coloraturen* oandwaan.”

Dus: echt schrijven op de stemmen van degenen die deze partijen moeten uitvoeren. „Wat hiel lúkse wie: ik wist wa’t de sjongers wêze soene.”

Madam Scrooge was een klucht, *Mijn engel, ik geloof je* eerder een komedie. Met een lach, „mar ek dat de minsken tinke: moat ik no gûle? Ik giet folle djipper.” Dat kan met zo’n komedie, „in fantastyske foarm. Mei humor ûntwapenst minsken. En dan kinst de djipte der folle makliker yn-krije dan as it allinnich mar drôvich of lulk is. Dan heakje de minsken folle earder ôf.” De lach als sleutel naar die diepere laag. „En dat kinst Corina wol tafertrouwe.”

INTERSOORTELIJKE ROMANTIEK

Mijn engel ik geloof je heeft die lagen beslist. Wat wil je ook met een libretto (van schrijver en filmmaker Irma Achten) waarin de hoofdpersoon wil trouwen met beer Janos. Vanuit het idee: ze is onderdeel van de wereld om haar heen, beslist niet belang-

Scène uit de opera *Mijn engel, ik geloof je*.

rijker dan dat alles. Dus ja, waarom dan geen liefdesrelatie met een beer?

Deze partnerkeuze, gebaseerd op ultieme gelijkwaardigheid en tolerantie, zorgt voor uiterst verdeelde reacties. Het lijkt de echte, gepolariseerde wereld wel. Tegenover de groep die deze intersoortelijke romantiek toejuicht heb je ook mensen die het ten strengste afkeuren, deze emancipatie van de beer. „Dan hast dus in ferskriklik grut konflikt.”

Uiteindelijk wordt de beer in kwestie zelfs een moord in de schoenen geschoven, met een gericht gewoershot. Maar wacht eens, kan een beer dat dan? Schieten? Wijnstra lacht. Dat is dan dus zo’n laag.

De makers houden zich op de vlakke omtrent de capaciteiten van de beer. Zijn tekst en zangpartijen komen van een zanger elders op het podium, eigenlijk een verklanking van zijn gedachten.

Intussen heeft die opera trekken van een heuse whodunit: wie heeft er nou echt geschoten op die buurman die, toch al terminaal, de volle 80 minuten op het podium ligt dood te gaan?

OPERA ALS VERTELKUNST

Het einde schuurt wel, denkt Wijnstra. „It is wol sa iepen dat net eltsenien deselde konklúzje lúke sil.” Over gelijkwaardigheid, en hoe mensen met andere wezens, breder gesteld: met de natuur moeten omgaan, bedoelt hij. „Wy meitsje der in bende fan, it is ûntearend. Natuer-ûntearend. Dat moat feroarje.”

Opera: Tjalling Wijnstra heeft er zijn carrière van gemaakt, als dirigent vooral. Bij gezelschappen als Opera Zuid, Opera Spanga, de koren Animato en Amadeus. „Opera, ik fyn it geweldich, fantastysk. De mingfoarm fan alle keunstfoarmen byinoar. Hast de literatuer, de muzyk, hast de foarmjouwing, ljocht ... Alles. En dat dat alles meiïnoar ien ferhaal fertelt. Dy fertelkeunst, dat is foar my it moaiste. Echt op de persoan, de mins.”

En toch is dit pas de tweede opera uit zijn eigen koker. „Nee, dêr moast wol in opdracht foar krije, soks dochst net foar de lol. Ik ha hjir in jier lang non-stop mei dwaande west. Alle dagen, 24/7. In minút muzyk per wike, soms twa. It is in hiel komplekse foarm. It moat teätraal echt kloppe.”

Trouwen met een beer? In *Mijn engel, ik geloof je* wil de hoofdpersoon het.

Hij leest het libretto „en dan meitsje ik stiekem myn eigen regy. Ik praat der net mei Corina oer, want as sy der mei los giet komt der echt totaal wat oars út. Dêr most inoar yn loslitte, dat is har wurk. Mar yn myn kop kloppet it wol. En dan kin sy der ek wat mei.”

Zijn decennialange ervaring met opera helpt wel. „Ik wit fansels hoe't it wurket. Want opera is sa yngewikkeld! Ast net yn it fak sitst, silst in hiel protte dingen net snappe.”

TIENSECONDENLIJM

Vanaf zijn 4de ongeveer wist Tjalling Wijnstra (nu 64) dat hij dirigent wilde worden. Omdat je voor die ambitie toch ook een instrument moet beheersen, koos hij voor de accordeon – niet direct een instrument dat je met opera associeert. Toch komt het terug in het kamerensemble dat voor de muziek zorgt in deze opera. Het verbindende element tussen viool, cello en klarinet. „De tiensecondenlijjm. Dan falt alles op syn

plak.” Onderschat 'm niet, die accordeon. „In frij jong ynstrumint, in hiel yngewikkeld ding. Ik hâld fan dat ynstrumint, mar net per definysje fan de muzyk dy't derfoar skreaun is. Ik spile hiel faak muzyk, hiel moderne, dat de minsken nei my ta kamen: 'Moeilijke muzyk, knap hoor'. Mar ik woe wol sa graach ris minsken yn it moed reitsje!”

Componeren: zelf heeft hij het altijd gedaan, „Mar stadichoan hat it mear gewicht krigen. Ik wie foarby de fyftich doe't ik tocht: ik ha ek wol in pear dinkjes te sizzen. En dit soarte projekten stimulearret wol, dizze ploech, dizze sjongers dogge it echt omdat se it moai fine. Wat it publyk der ek fan fynt: dat is it grutste kado, en dat ha 'k al hân.”

***Mijn engel, ik geloof je*: van 26 februari (première) tot en met 8 maart, Grote of Jacobijnerkerk Leeuwarden. Alleen voor 5, 6 en 7 maart zijn er nog kaarten. Zie ook: operaspanga.nl.**

Tjalling Wijnstra, dirigent en componist, aan het werk bij een repetitie.